

ต้นไม้

ต้นทรงบาดาล ยายให้เขาเอามาปลูก”

คุณยายชี้ให้ข้าพเจ้าดูต้นไม้ที่ขึ้นอยู่ริมน้ำ เป็นไม้พุ่มทรงใหญ่มีดอกสีเหลือง ข้าพเจ้าเพิ่งจะทราบว่า ต้นไม้ชนิดนี้ชื่อทรงบาดาล และในเวลาต่อมาข้าพเจ้าก็ได้รู้จักชื่อของต้นไม้ ต่าง ๆ อีกมากมาย

การที่ข้าพเจ้าได้เดินตามคุณยาย ทำให้ข้าพเจ้าทราบว่า ท่านรักต้นไม้และชอบปลูกต้นไม้ยิ่งนัก

วัดของคุณยายในแผ่นดินผืนแรก พื้นที่ ๑๙๖ ไร่ เต็มไปด้วยพันธุ์ไม้มากมายหลากหลายชนิด ซึ่งดูเหมือนว่าคุณยายจะคุ้นเคยกับต้นไม้เหล่านี้เป็นอย่างดี

ตรงริมถนนหน้ากุฏิยายจะมีต้นแก้วปลูกเรียงรายอยู่ เป็น

ต้นแก้วที่ใหญ่มาก ประมาณว่าอายุของต้นแก้วคงเกือบเท่าอายุของวัด คุณยายมักจะบอกพี่อุดม (ปัจจุบันคือพระอุดม ยติสฺสโร) ว่า “อย่าไปแตะต้องตัดแต่งอะไรต้นแก้วเชียวนะ” เนื่องจากว่า หลวงพ่อท่านรักต้นไม้เช่นกัน ครั้นเวลาต้นแก้วออกผลสีแดง คุณยายก็จะบอก “เก็บเอาเมล็ดมันไว้ให้ยายด้วย ยายจะเอาไปปลูก”

ตรงทางเดินเข้ากุฏิยายจะมีต้นไม้ใหญ่สูงชะลูดเรียงคู่กันอยู่ฝั่งละ ๒ ต้น ชื่อต้นแต้ว ตามปกติข้าพเจ้าจะไม่ค่อยได้แหงนมองดูต้นดูใบของมันเท่าใดนัก ต่อเมื่อช่วงฤดูออกดอกและดอกร่วงหล่นลงมาเต็มพื้นจึงได้แหงนหน้าขึ้นไปมองว่า ดอกนั้นมาจากไหน ถึงช่วงออกดอกผลิใบต้นแต้วจะสวย เวลาดอกร่วงพื้นที่บริเวณนั้นก็ปูด้วยดอกไม้เล็ก ๆ สีขาวอมชมพูม่วงเต็มไปหมด ต้นแต้วนี้คุณยายบอกว่า หลวงพ่อท่านเอามาปลูก

บริเวณรอบ ๆ กุฏิยาย จะมีพันธุ์ไม้หลายอย่าง ทั้งไม้หอมชนิดต่าง ๆ เช่น ลำตวน บุนนาค พิกุล มีขี้मारเวก มีต้นมะม่วงใหญ่อยู่หลังกุฏิ คุณยายบอกว่า “มะม่วงเจ้าคุณทิพย์ ยายเอามาปลูกไว้” ช่วงเวลาออกผลก็จะนำมาถวายพระหรือนำไปให้สาธุชนรับประทาน บางครั้งก่อนถึงเวลาที่จะมีคนมาเก็บผลมะม่วง ก็จะมีบางผลร่วงลงมากอยู่กับพื้นด้วยฝีมือของกระรอกที่วิ่งซุกซน

อยู่ทั่วไป คุณยายมักจะบอกให้เก็บเอามารวม ๆ กันไว้ บางครั้ง
คุณยายก็บอกว่า “เตี๋ยวทำมาให้ยายกินด้วยนะ”

ข้าพเจ้าทราบดีว่า ท่านไม่ได้อยากลิ้มรสความอร่อยของ
มะม่วงนั้น แต่ท่านอยากลิ้มลองรสชาติแห่งความสำเร็จของ
ผลิตผลที่ท่านปลูกด้วยสองมือของท่านเอง มะม่วงลูกนั้นจึงเป็น
ผลผลิตที่น่าลิ้มลอง และเป็นผลผลิตที่มีรสชาติหอมหวานเสมอ
สำหรับผู้ที่ได้ลงมือปลูกด้วยตนเอง

มีต้นไม้อีกชนิดหนึ่งที่ข้าพเจ้าไม่นึกว่าจะได้พบในบริเวณ
หลังกุฏิคุณยาย ปกติคุณยายมักจะเดินดูบริเวณรอบ ๆ กุฏิ
นาน ๆ ครั้ง จึงจะเห็นท่านเดินลึกเข้าไปถึงริมน้ำ บ่ายวันหนึ่ง
ท่านชวนข้าพเจ้าเดินไปทางนั้น เหมือนท่านจะมีญาณหยั่งรู้ว่า
พืชพันธุ์ของท่านออกผลผลิตอีกชนิดหนึ่งแล้ว เนื่องจากเป็นเส้น
ทางที่ไม่ค่อยมีใครสัญจรไปมาบ่อยนัก ข้าพเจ้าจึงคอยดูพื้นทาง
เดินให้ท่านอย่างระมัดระวังเป็นพิเศษ พลันสายตาก็เลื้อยไป
เห็นมะตูม ๒ ลูก หล่นอยู่กับพื้นหญ้า ข้าพเจ้าเก็บขึ้น มา คุณ
ยายบอกว่า “มะตูมยายเอามาปลูกไว้เอง” กลับมาที่ห้องเลขหา
พร้อมมะตูม พี่อารีพันธุ์บอกว่า “เตี๋ยวเอาไปให้ที่ครัวเขาเผา
แล้วทูปให้แตกเอาลงต้ม รินเอาน้ำมะตูมมาให้คุณยายดื่ม”

เดินไปทางห้องเลขหา หน้าห้องเลขหา จะมีต้นต้นหยง

ปลูกเป็นแถวเรียงรายไปจนสุดถนนหน้ากุฏิหลวงพ่อตตชีโว ต้น
ต้นหยงเป็นต้นไม้ใหญ่ขนาดกลาง มีใบเล็ก ๆ ประกอบกันเป็น
ก้าน เวลาผลิใบใหม่ ๆ ดูนุ่มนวล สีเขียวสดใส ถึงเวลาใบร่วง
ก็ไม่ทำให้ใบรกรพื่นเหมือนไม้อื่น เพราะใบเล็กเป็นฝอยจนผสม
กลมกลืนเข้ากันกับพื้นดินได้เป็นอย่างดี

ในช่วงนั้นหน้าห้องเลขานุการ ส่วนใหญ่เป็นดินยังไม่ได้ปู
ด้วยหินเหมือนปัจจุบันนี้ เมื่อดันหยงจากฝักที่ร่วงลงมา ไม่ทราบ
ว่าใช้เวลาพักฟื้นในพื้นดินนานเท่าใด เมื่องอกออกมาจะเห็นต้น
กล้าเล็ก ๆ โผล่พ้นดินขึ้นมาเสมอ พอต้นกล้าเขียวแข็งแรงสัก
หน่อยคุณยายมักจะบอกให้ขุดเอาไปใส่ถุงชำไว้ ข้างหลังห้อง
เลขานุการ จึงมีกลุ่มถุงต้นกล้าหลายถุงเรียงอยู่

คุณยายท่านมักจะเดินไปดูและบอกว่า “รดน้ำต้นไม้ให้
ยายด้วยนะ” หรือไม่ก็ “เอ เราจะเอาต้นไม้พวกนี้ไปลงปลูกไว้
ตรงไหนดี”

จากห้องเลขานุการ เดินผ่านศาลาดูสิต ด้านข้างศาลาจะมี
กลุ่มต้นโมก ซึ่งมักจะออกดอกสีขาวเล็ก ๆ ดูน่ารัก มีกลิ่นหอม
อ่อน ๆ ฝักอ่อนสีเขียวเข้มมีลักษณะคล้ายกรรไกร ฝักที่แก่จะ
เป็นสีน้ำตาล เมื่อปริแตกออกมาที่เมล็ดจะมีขนฟู ๆ ปลิวลอยไป
ตามลม เวลาคุณยายเดินผ่านต้นโมกบางครั้งก็จะเอามือไปจับ

หรือโน้มกิ่งลงมาดูใกล้ ๆ คุณยายจะเรียก ต้นโมก ว่า ต้นกรรไกร

ด้านตรงข้ามของถนนจะมีต้นพุทอยู่ ๒-๓ ต้น คุณยายให้พี่ประติษฐ์เอามาปลูกไว้ ช่วงที่เอามาปลูกใหม่ ๆ เวลาเดินผ่านคุณยายก็จะแะแะดูว่ามีใครรดน้ำหรือเปล่า ดอกพุทเป็นดอกไม้ อีกชนิดหนึ่งที่คุณยายชอบ ที่กุฎิคุณยายตรงบริเวณก่อนจะขึ้นบันไดก็มีต้นพุทต้นใหญ่อยู่ต้นหนึ่ง มีดอกเยอะ คุณยายมักจะเดินไปรอบ ๆ เพื่อชื่นชมกับดอกที่ออกใหม่

ที่ครัวยามาด้านแท่งค้ำน้ำ ข้างเจ้ายังจำต้นกล้วยที่คุณยายชี้ให้ข้าพเจ้าดูเป็นกอแรกได้ดี แม้เวลาผ่านมาเป็น ๑๐ ปีแล้ว ปัจจุบันต้นกล้วยกอนั้นก็ยังอยู่ คุณยายบอกว่า “ยายชอบปลูกต้นกล้วย เวลามันออกลูกแล้วเอามากินได้ เมื่อตัดเครือออกแล้วตัดต้นเก่าทิ้ง ต้นใหม่ก็จะแตกหน่อขึ้นมาแทน”

อีกประการหนึ่ง ต้นกล้วยจะช่วยคลุมดินไว้ไม่ให้วัชพืชขึ้น คุณยายท่านจะมีภาษาของท่านว่า “ปลูกกล้วยไว้ปราบไถ่เปาะเป๊ะ” ไถ่เปาะเป๊ะของคุณยายคือต้นต้อยตึงนั่นเอง เวลาฝักมันโดนน้ำก็จะดังเปาะเป๊ะ ๆ จะเห็นได้ว่าในบริเวณวัดเขตกำแพง ๑๙๖ ไร่ จะมีกล้วยกระจายอยู่ทั่วไป ไม่ว่าชอกมุมไหนที่พอจะเห็นที่ว่างคุณยายจะให้เอากล้วยไปลงปลูกไว้

พูดถึงต้นเปาะเป๊ะหรือพวกหญ้าวัชพืชทั้งหลาย ถ้าเห็น

ที่ใดท่านก็จะถอนทิ้งทันที แม้แต่ต้นไม้ที่เป็นเถาที่ขึ้นรกเลื้อยพันต้นไม้อื่น เช่น ต้นตำลึงถ้าไผ่ลอยอดเลื้อยพันผิดที่ไปพันต้นเข็มบ้าง ต้นแก้วบ้าง คุณยายก็ไม่เอาไว้ ท่านจะตรงดิ่งเข้าไปถอนทิ้งทันทีโดยไม่ลังเล แม้ท่านจะรับประกันแกงจิตตำลึงอยู่บ่อย ๆ ก็ตาม เวลาเดินตามท่าน ข้าพเจ้าจึงต้องคอยมองซ้ายแลขวาให้ดี จะได้ถอนต้นเหล่านี้ให้ทันก่อนที่ท่านจะต้องลงมือถอนเอง เพื่อที่จะได้ช่วยเขาแรงท่าน

ที่ริมโค้งน้ำข้างอาคารดาวดึงส์จะมีต้นมะยมยืนคู่กันอยู่ ๒ ต้น ท่านบอกว่า “ยายเอามาปลูกไว้” คงเป็นมะยมพันธุ์ดี เพราะมีรสเปรี้ยวเพียงเล็กน้อย ออกลูกเป็นพวงดกทุกปี มีอยู่ครั้งหนึ่งคุณยายเดินมาดูเห็นมีลูกดกเต็มไปหมด จึงให้เด็ก ๆ ที่ครัวมาช่วยกันเก็บ คุณยายท่านยืนดูเด็ก ๆ ช่วยกันเก็บด้วยความเบิกบาน บางคนเอาตะกร้อสอยเก็บบนต้น บางคนก็คอยเก็บลูกที่หล่นลงมาตามพื้นหญ้า บางคนก็คอยเอากะชอนช้อนลูกที่ตกลงไปในน้ำขึ้นมา รวม ๆ แล้วได้มะยมเป็นกระป๋อง คุณยายก็จะมอบหมายให้ “คุณเล็ก” เอากลับไปให้ครัว เพื่อแปรรูปมะยมในรูปแบบต่าง ๆ แจกจ่ายกันรับประทานต่อไป

บริเวณวัดพระธรรมกายมองไปทางไหนมีแต่ความร่มรื่นนี้ ต้นประดู่ยายปลูก ฝั่งโน้นติดกำแพงใกล้น้ำต้นกระถินณรงค์

หลังโบสถ์มีต้นกันเกราเวลาออกดอกส่งกลิ่นหอม และต้นอื่น ๆ อีกเยอะแยะมากมาย... เคยได้ฟังหลวงพี่วิชเชสโกท่านเทศน์ให้ฟัง ว่า กว่าจะเหลือเป็นต้นไม้ที่ขึ้นให้เห็นกันอยู่ทุกวันนี้ ผ่านการปลูก แล้วปลูกอีกไม่รู้ว่ากี่รอบ บางต้นปลูกแล้วก็ตายเพราะดินเปรี้ยว บ้าง บางต้นปลูกแล้วก็โดนไถกลบทิ้งเพราะการก่อสร้างบ้าง แต่คุณยายก็ยังคงนำลูกศิษย์ลูกหาลงปลูกต้นไม้ครั้งแล้วครั้งเล่า อย่างไม่ย่อท้อหรือหมดกำลังใจ

ข้าพเจ้านึกในใจว่า บนพื้นที่แผ่นดินผืนแรก ๑๙๖ ไร่นี้ มี พื้นดินตรงไหนบ้างหนอที่คุณยายไม่เคยเหยียบย่างย่างเท้าไป มี ต้นไม้ต้นไหนบ้างหนอที่คุณยายไม่รู้จักคุ้นเคย

ต้นไม้ทั้งหลายเหล่านี้ปลูกด้วยหยาดเหงื่อ แรงกาย แรงใจ และด้วยความรัก โดยหวังว่าในวันข้างหน้าจะเติบโตใหญ่ แดกกิ่ง ก้านสาขาก่อเกิดดอกผลให้ร่มเงาและความร่มเย็นแก่ผู้ที่ได้มาพัก พิงอาศัย

“จู้กรู้ รู้กั ก ๆ “ เสียงนกเขาร้อง

คุณยายบอกว่า “วัดเราต้นไม้เยอะ นกกลามันยังได้มาอาศัย ถ้าอยู่ที่อื่นมาร้องจู้กรูอย่างนี้ ถูกเขาจับไปขายใส่กรงหมดแล้ว”

“...ยายเป็นเช่นโพธิพฤษฯ ให้ระลึกและพึ่งพา
ศิษย์ดั่งสกุณา ได้อาศัยได้บารมี”